

från moderlandet väl oavbrutet övergingo till dotterrikerna för att i deras vapenskiften vinna guld och ära. Ett särskilt tillfälle passar dock alltför väl till den på annan väg vunna tidsbestämningen för att det icke bör ifrågasättas som det riktiga. Då Igor 941 anfallit grekerna men blivit slagen, hade han knappt, säger Nestor, återvänt till Kiev, förrän han icke sysselsätter sig med annat än att samla nya trupper; han skickar bud på andra sidan havet till varägerna (svenskarne) och uppmanar dem att förena sig med honom för att hämnas på grekerna och tågade 944 till lands och sjöss mot grekerna, som han för-mådde till en fredstraktat 945, vars ordalydelse Nestor anför. Måhända har sålunda Öjvind varit en av de varingar, som deltog i detta härnadståg.

9. Vinnerstads kyrka, Aska hd.

Pl. II. Fig. 2.

Litteratur: O. Klockhoff, *Meddelanden från Östergötlands Fornminnesfören.* 1903, s. 26; Brate, *Reseber.* 1904, 1907.

Runstenen står nu invid huvudingången till Vinnerstads kyrkogård, lutad mot muren, upptäcktes 1877 och satt då, liksom vid mitt besök 1904, i kyrkans vapenhus, som tak i en nisch i väggen med begynnelseraden inåt väggen och slutraden utåt vapenhuset, och 68 cm synlig längd; den sträckte sig åt höger, åt inskriftens början och slut, under muren 23 cm, åt vänster blott obetydligt. Runstenen togs ut vid kyrkans reparation 1897—98.

Runstenen beskrives och tolkas av O. Klockhoff på följande sätt: »Stenen utgöres af en kalkstenshäll; nedre delen är borta, hvarigenom en del af ristningen gått förlorad. Äfven på sidorna äro bitar afslagna, så att de enskilda runorna endast delvis äro bevarade. Den nuvarande höjden är 140 cm., bredden 40—45 cm. På vänstra sidans öfre del är stenens kant formad till något, som möjligen skall föreställa de yttre konturerna af hufvudet på det vanliga »runstensdjuret» och står i omedelbar förbindelse med de ormslingor, hvaraf stenens inre fält uppfylles. Därigenom delas runslingan, som löper utefter stenens kanter, i två delar.

Stenen är mycket förvittrad, så att ej blott ormslingorna inuti densamma utan äfven runorna äro svåra att skönja. Inskriften börjar längst ned till vänster, afbrytes af hufvudet och fortsätter sedan utefter öfre kanten och hela högra sidan. Jag läser den på följande sätt, hvarvid skadade eller osäkra runor sättas inom [].

... [t] . rista : s[it]n : pisa : e[ft]ir : asu : mupur : sin ...

Då Brate 1904 såg stenen, syntes endast . rista : s och på motsatta sidan asu : mupur. Den afslagna delen nedtill har säkerligen innehållit namnet på stenens upphofsman samt ordet lit (o: lät) samt på motsatta sidan det af sin felande a. Osäkert är ordet sitn. Efter s synas ett par streck, af hvilka det första ser ut som runan för i; det andra kan

tillhöra ormslingorna, som här afbryta runristningen. Där ofvan återupptages ristningen med **t**, af hvilket den högra bistafven är säker, den vänstra däremot icke. Sammanhanget fordrar ordet **stin**, i hvilket alltså bokstäfverna **t** och **i** skulle råkat byta plats. Jag anser därför, att man bör läsa: . . **lit rista stin pisa eftir asu mopur sin(a)**, d. ä. . . . *lät resa denna sten efter sin moder Åsa*.

De inre ormslingorna hafva en mycket konstrik flätning, påminnande om Kagastenen (Österg. Fornm.-för. tidskr. I, s. 18).»

Anm. Till Aska hd hör kanske ock fyndorten för den guldbrakteat med runinskrift, som O. Montelius, Fornvännen 1906, s. 148, visar vara präglad med samma stamp som Vadstena-brakteaten, ehuru man sedan skurit bort så mycket av kanten runt omkring, att endast obetydliga rester av runorna nu synas. Fyndorten är ej närmare känd, men den lär vara hittad i närheten av den från Motala norrut gående järnvägslinien och köpt vid Mariestad i Närke, helt nära gränsen till Östergötland. Under sådana förhållanden torde den i runverket lämpligast behandlas tillsammans med Vadstena-brakteaten.

10. Lilla Greby, Askeby sn, Bankekinds hd.

Pl. III. Fig. 1.

Litteratur: L. 1130; W. 69; *Ransakning* 1667; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland* 2, s. 241; P. A. Sæve, *ATS*, 2, s. 84; C. F. Nordenskjöld, *ÖFT* I, s. 41, *Reseber.* 1871, s. 82, teckn.; E. Ihrfors, *Ostrog. sacra*, s. 34, teckn.

Den äldsta underrättelsen om runstenen i *Ransakning* 1667 lyder: »Uthe om kyrkian och på fältet, geradh öster för kyrkian, wid eth waad och rinnande bäck brede wijdh vägen een manshöög steen rijtat med runeskrift omkullfallen, hwars bookstäfwer äro Vetustate et frequenti pedum calcatione helt oblitererade och fornöthe.»

Broocman uppgiver, att runstenen står vid en bäck från sjön Flären. Stenen har åter fallit omkull och upprepade gånger blivit rest dels av kronobefallningsman Bergius, dels genom föranstaltande av P. A. Sæve 1862, dels på kgl. vitterhets-, historie- och antikvitets-akademiens bekostnad efter mitt besök 1888.

Runstenen är nu rest på en backe i en hage ovanför vadet vid torpet Vadet.

Höjden ovan jord är på runsidan 1,37 m, bredden nedtill 66 cm, på mitten 70 cm, nära toppen 57 cm. Bredden av de två yttre slingorna är 9—11 cm, av mittslingan 18—20 cm. Tjockleken över toppen är 38 cm, sidorna gå ut i smalare egg. Ämnet är grå gneis.

Inskriften, som delvis är ytterst svårläst, börjar i den yttersta slingan och slutar i den innersta.

Yttre slingan. Det första något så när tydliga i yttre slingan är ordet 'lätö' 44 cm nedifrån. Framför detta ord har ett namn funnits, som tyckes ha bestått av åtminstone fem runor. R. 1—2 kunna ej bestämt angivas, men det ser nästan ut som om 1 vore **f**, och namnet kunde då vara **fluki**, då 3—4 äro **uk** och 5, varav blott en svag fåra är synlig, möjligen är **i**.

2—111410. Östergötlands runinskrifter.